

### متن پرسش

با سلام خدمت استاد گرامی. من خیلی کوچک تر از آن هستم که به تفکرات استادی مثل شما نقد بکنم اما با توجه به اینکه کتاب های شما را جوانان زیادی می خوانند و تاثیرات آن بر عهده جنابعالی است، پیشنهاد می کنم با تمامی کمی وقت خود حتما کتاب توحید نوشته دکتر سید محمد بنی هاشمی را بخوانید که به نظر من نقد صحیحی در مورد توحید صدرایی دارد و از دیدگاه ائمه توحید را توضیح می دهد را بخوانید زیرا بر فرض که حتی یک درصد هم نقد ایشان درست باشد شما مسئل تفکر اشتباه جوانانی مثل من خواهید بود. وقتی کتاب ایشان را خواندم و با کتاب حرکت جوهری شما مقایسه کردم ذهنم پر از سوال بود که هیچ کس نمی توانست جواب مرا بدهد و داشتم دیوانه می شدم و دائم کتاب شما را با کتاب ایشان مقایسه می کردم و در آخر ذهن من رای به کتاب ایشان داد. امیدوارم در این موضوع که حساسیت زیادی دارد و پایه دین ما است استاد وقت گذاشته و از خسارت های جبران ناپذیر جلوگیری کنند. با تشکر.

### متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیک السلام: ای کاش روشن می فرمودید در بحث حرکت جوهری به چه توحیدی رسیده بودید که آنرا غیر از توحید قرآن و روایات تشخیص دادید در حالی که برهان حرکت جوهری را عالمان بزرگ دینی مثل ملاصدرا و علامه‌ی طباطبایی و حضرت امام تدوین و تبیین نموده‌اند و بیشتر در راستای شرح چگونگی معاد مورد توجه است و نه توحید و نگاه توحیدی این بزرگان را بیشتر باید در امثال برهان صدیقین جستجو کرد. در برهان حرکت جوهری نهایتاً متوجه می شویم عالم ماده توسط عالم غیب از قوه به فعل تبدیل می شود ولی توحید به معنای حضور خدا در همه‌ی هستی و این که همه‌ی عالم مظهر اسماء الهی هستند در جای دیگر مورد بحث قرار می گیرد. موفق باشید